

“АВАРГА ТОСОН РАШААН СУВИЛАЛ” ХХК

**2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

2025 он

**ХЭНТИЙН АЙМГИЙН ДЭЛГЭРХААН СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
“АВАРГА ТОСОН РАШААН СУВИЛАЛ” -ЫН
(ТӨСЛИЙН БАЙРШИЛ, НЭР)**

**2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 2644495 /

Хянасан:

Хэнтий Аймгийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын мэргэжилтэн

Биелэлтийг тайлагнасан:

“Аварга тосон рашаан сувилал” ХХК-ийн захирал _____ / Т.ТУУЛ /

“Аварга тосон рашаан сувилал” ХХК-ийн мэргэжилтэн _____ / _____ /

ТАЙЛАНГИЙН АГУУЛГА

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

БҮЛЭГ 2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

БҮЛЭГ 3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

БҮЛЭГ 4. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ НОГООН БАЙГУУЛАМЖИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТ

БҮЛЭГ 5 ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

БҮЛЭГ 6. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

БҮЛЭГ 7. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

БҮЛЭГ 8. 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

БҮЛЭГ 9. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ
НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТ

БҮЛЭГ 10. ХАВСРАЛТУУД

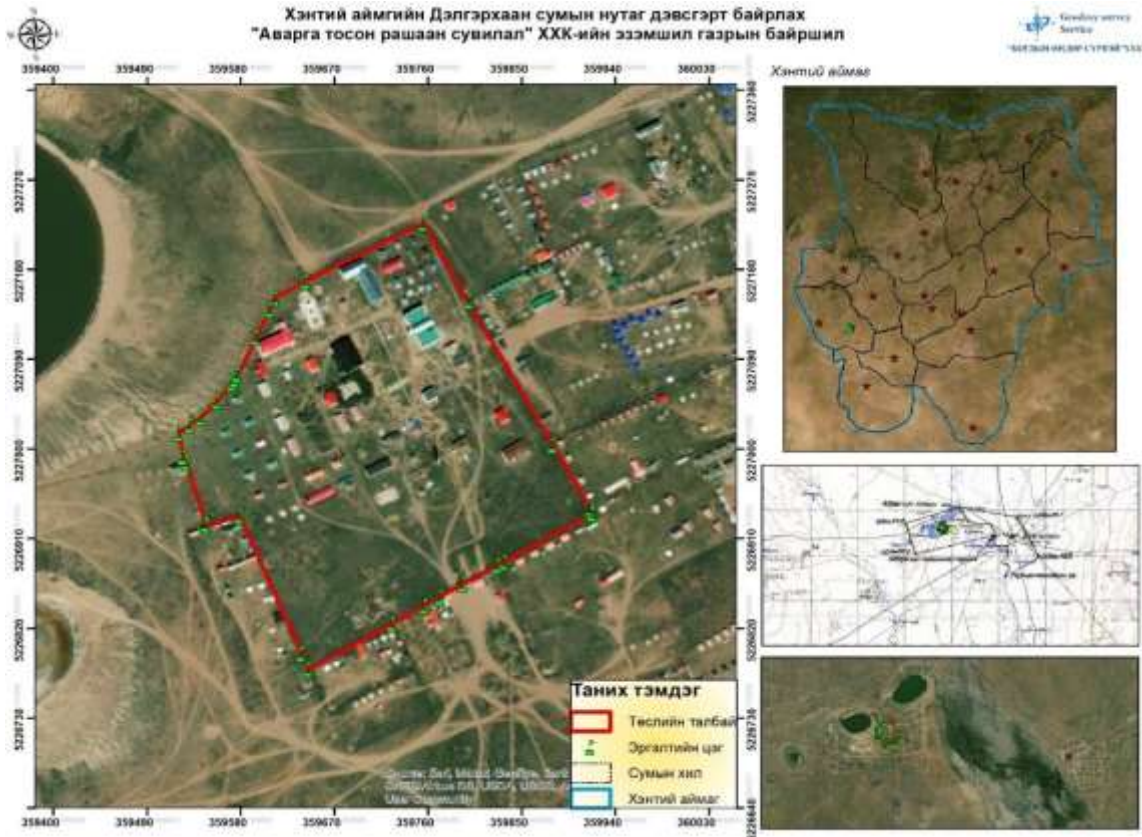
БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ**1.1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл**

Төслийн нэр:	Рашаан сувиллын цогцолбор
Төсөл хэрэгжүүлэгч:	Аварга тосон рашаан сувилал
Тусгай зөвшөөрөл:	Эрүүл мэндийн яамны 2013.01.10-ны ЭХ-03/23/3122 дугаар улсын хэмжээнд Сувиллын тусламж үйлчилгээ үзүүлэх гэрчилгээг авсан.
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн регистрийн дугаар:	Регистрийн дугаар: 2644495 Харилцах утас: 88881009, 99106419
Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ	Дугаар: 000007108 Олгосон он сар өдөр: Сумын Засаг даргын 2019.07.31-ны А/88 тоот шийдвэрээр 13 жилийн хугацаатай олгосон.
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:	Хэнтий аймаг, Дэлгэрхаан сум, 3-р баг
Төслийн байршил:	Хэнтий аймаг, Дэлгэрхаан сум, 3-р баг, Аварга тосон нэртэй газарт үйл ажиллагаа явуулдаг.
Цахилгаан хангамж:	Багануур цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХК холбогдсон.
Усан хангамж:	Унд, ахуйн хэрэглээний усыг өөрийн гүний худгаас хангадаг.
Хүний нөөцийн төлөвлөлт:	100 хүнийг ажлын байраар хангана. Үүнээс эмнэлгийн мэргэжлийн 20 ажилтан байна.
Хүчин яадал:	Хоногт 300-400 хүн хүлээн авах бүрэн хүчин чадалтай байна.

“Аварга тосон рашаан сувилал” нь Улаанбаатар хотоос 270 км-ын зайд байрлалтай Монгол орны томоохон рашаан сувиллын нэг бөгөөд хүмүүсийн амьдрал, эрүүл мэндийг хамгаалах, сайжруулах зориулалттай эрүүл мэндийн байгууллага юм. **Аураг рашаан:** Аураг рашаан нь нүүрс хүчлийн хий CO_2 -р баялаг 88 метрийн гүнээс ундрэн гардаг хүйтэн рашаан ус юм. Рашааны найрлагад орсон нүүрс хүчлийн хий, эрдэсжилтээс гадна түүний найрлаганд фтор, 2 валенттай төмөр, магни, титан, бари, зэс, лити, цайр оролцсон байдаг. Нүүрс хүчлийн хийт рашаан нь биеийн ерөнхий тамир тэнхээг сэргээх үйлчилгээтэй бөгөөд бие мах бодийн эд эсийн хүчил төрөгчийн хангамж ба оюуны ажиллах чадварыг сайжруулдаг. Аураг рашаан нь ходоод гэдэсний архаг үрэвсэл, элэг, цөс, нойр булчирхай, сахарын диабет, эрдсийн солилцооны алдагдал зэрэг дотор эрхтний өвчинд хэрэглэхээс гадна ходоодны хүчил ихсэх, багасах мөн амны хөндий, буйлны үрэвсэл, хамар хоолойн харшлын гаралтай өвчин, шүдний өвчний үед зайлж хэрэглэнэ. Мөн толгойн өвчин, тархины даралт, уналтад шавшин хэрэглэдэг. Ялангуяа сахарын диабет өвчинд онцгой сайн үйлчилгээ үзүүлдэг.

Тосон шавар: Аварга тосонгийн анагаах шавар нь байгальд ховор тохиолдох өндөр эрдэсжилттэй, наалдамхай чанартай 3 төрлийн улаан шар, саарал, хар өнгөтэй нарийн ширхэгтэй тослог, лаг шавраас бүрдэнэ. Шаврын бүтцийн ширхэг хичнээн нарийн бөгөөд тослог, наалдамхай шинж чанартай байх тусам анагаах чанар нь сайн байдаг. Аварга тосонгийн эмчилгээний шавар нь дулааны физик чанар биологийн идэвхит бодисыг агуулсан органик эрдэсийн бүрэлдэхүүн, төмөр, зэс, кабалетын ислүүд, амин хүчлүүд, нүүрс ус төрөгч, хүхэрт ус төрөгч, азот, радон болон даавар, антибиотек, витамин төст нэгдлүүдийнхээ ачаар эмчилгээний өндөр ач холбогдолтой шаварт тооцогддог. Эмчилгээний шавар нь нянгийн эсрэг үйлчилгээтэй байдаг. Хүний биед шавар эмчилгээний үзүүлэх нөлөөнд дулааны үйлчилгээ голлох үүрэгтэй байдаг. Дулааны нөлөөгөөр шавар тавьсан биеийн хэсэгт судас тэлж, цусны эргэлт сайжирч, биеийн температур нэмэгдэж бодисын солилцоо сайжирдаг байна. Рашаан ус, шавар эмчилгээний эхний үед булчингийн агшилт суларч тамир доройтож байгаа мэт боловч курс эмчилгээний төгсгөлд цусны судлуудын тонус нэмэгдэж ургал мэдрэлийн цочрол багасч, булчингийн агшилт хүчтэй болон биеийн ерөнхий байдал сайжирдаг. Шавар эмчилгээ нь биеийн эсэргүүцлийг нэмэгдүүлж цусан дахь залгих болон хамгаалах эсийн чадварыг нэмэгдүүлдэг байна.

Тосон нуур: Нуурын эргийн элс нь нуурын доор байх эмчилгээний шаврын үргэлжлэл болох ба Аварга тосонгийн анагаах шавраас дутахгүй өндөр эрдэсжилттэй, олон төрлийн микро элемент агуулсан том ширхэгтэй элсээр бүтнэ. Нуурын эргийн элс нь рашаан нуурын хаялгаар байнга эрдэсжиж байдаг. Аваргын бүлэг рашааны эмчилгээний нэг хэсэг нь нуурын эргийн эрдэсжсэн элс, нарны эгц тусгал бүхий нуур орчмын эмчилгээний био уур амьсгал, хужиран зам зэрэг нь анагаах ухааны олон төрлийн хүчин зүйлийг нэг дор цолцлоосон эмчилгээний ач холбогдол өндөртэй чухал хэсэг юм. Рашаан нуур нь олон мянган жилийн настай бөгөөд өндөр эрдэсжилттэй, найрлагандаа олон төрлийн органик бодис агуулсан, шавар, элсэн дээр газрын гүний усны ундаргаар тогтсон байгалийн рашаан юм. Тосон нуурын рашаан ус нь карбонат-гидрокарбонат, хлорт натри төрлийн өндөр эрдэсжилттэй жинхэнэ давст нуур юм. Рашаан нууранд орсноор хүний биеийн эрүүл мэндийг дэмжиж дархлааг сайжруулах үйлчилгээг үзүүлдэг байна. Нуурын усны долгионд хүний биед сайн макро болон микро элементүүд байдаг ба ялангуяа гормоны болон бодисын солилцоог сайжруулагч олон тооны биогений өдөөгч, дотоод шүүрлийн булчирхайн ажиллагааг идэвхжүүлэгч бодисууд байдаг ба тэдгээр нь нүдэнд харагдахгүй талст хэлбэрийн нимгэн давхаргаар арьсыг бүрхэж биед шингэн хүний бие организмыг дэмждэг байна.

Зураг 1. Төслийн байршлын зураг

1.2. Төслийн хүчин чадал

Аварга тосон рашаан сувилал нь нэг ээлжиндээ 300-400 хүн хүлээн авах хүчин чадалтай. Дулааны 3 сар ажиллахдаа 4000 гаруй хүн 378 ортойгоор, 29000 ор хоногийн үйлчилгээ үзүүлэх хүчин чадалтай. Үүнээс жилд дунджаар 2,000-2,500 хүн хүлээн авч үйлчилгээ үзүүлэн нийт хүчин чадлынхаа 60-70%-ийг ашигладаг.

Сувиллын хүрээнд үйлчилгээний эмнэлэг, хоол зоогийн газар, агуулах, худаг, угаалгын байр, манаачийн байр, амрагчдын Аураг зочид буудал, Рашаан буудал, Тосон нуур цогцолбор, Дүнзэн байр, Гэр хотхон, Энгийн буудал, Энгийн байр гэсэн 7 төрлийн байруудтай.

Сувилал нь дараах 7 алба нэгжтэй бөгөөд эдгээр алба нэгжид нягтлан бодогч, эмч, сувилагч, тогооч, зөөгч, үйлчлэгч, менежер гэсэн нийт 20-иод мэргэжлийн 100 гаруй хүн ажилладаг.

- ✓ Эмнэлгийн алба
- ✓ Захиргаа, аж ахуйн алба
- ✓ Хүлээн авах тооцооны алба
- ✓ Хоол үйлдвэрлэлийн алба
- ✓ Цэвэрлэгээ үйлчилгээний алба
- ✓ Санхүүгийн алба
- ✓ Борлуулалт маркетингийн алба

1.3. Дэд бүтэц

1.3.1. Цахилгаан хангамж

Сувилал нь зуны 3 сар тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулдаг бөгөөд энэ хугацаанд амралтын байр, хоолны газрын тоног төхөөрөмж, гадна талбайн гэрэлтүүлэг, ахуйн хэрэгцээний цахилгаан эх үүсвэрүүдийг Багануур дүүргээс өндөр хүчдэлээр дамжуулан хангах гэрээг байгуулан ажилладаг байна. Цахилгаан эрчим хүчнийхээ төлбөрийг хоорондын гэрээний дагуу төлбөрийг барагдуулдаг.

1.3.2. Дулаан хангамж

Төсөл нь дулааны 3 сарын хугацаанд үйл ажиллагааг явуулдаг бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд цахилгаан халаагуураар шийдвэрлэдэг.

1.3.3. Зам харилцаа

Аварга тосон рашаан сувилал нь Улаанбаатар хотоос 270 километр зайтай орших ба Хэнтий аймгийн Жаргалтхаан сумыг өнгөртөл 230 км засмал замаар, Жаргалтхаан сумаас Аварга тосон рашаан сувилал хүртэл 40 км сайжруулсан шороон замаар явж очно.

1.3.4. Усан хангамж

Өөрийн эзэмшлийн талбайд гаргасан 1 худгаас амрагч, ажилчдын унд ахуйн хэрэглээний усыг татан ашигладаг.

Тус ус ашиглалтанд Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газраас 2023 оны 01 дугаар сарын 2-ны өдрийн 01 дугаар ус ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээ хүрэлцээтэй байна гэсэн дүгнэлтийг авсан.

1.3.5. Хог хаягдал

Шингэн хог хаягдал

Бохир усыг одоогоор бага оврын цэвэрлэх байгууламжаар дамжуулан MNS 4943:2015 стандартанд нийцүүлэн хөрсөнд шингээдэг байна.

Хатуу хог хаягдал

Сувилал бүрэн хүчин чадлаараа (300 хүн/өдөр) ажиллагсад 100 хүн ажиллана гэж тооцвол хоногт $400 \times 0.3 = 120$ кг, сард 3600 кг хатуу хог хаягдал гарахаар байна. Үйл ажиллагаа явуулах дулааны 3 сард 10.8 тн хатуу хог хаягдал гарахаар байна. Жилд дунджаар 7,5 тн гардаг бөгөөд Дэлгэрхаан сумын аварга тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдал ачин зайлуулах гэрээ байгуулан ажиллаж байна.

Аюултай хог хаягдал

Сувилал нь рашаан, шавар, нуурыг түшиглэн байгалийн эмчилгээг уламжлалт анагаах ухаантай хослуулан сувиллын үйл ажиллагааг эрхэлдэг байна. Гэвч тодорхой хэмжээний эм,

эмнэлгийн зориулалттай хэрэгслийн хаягдал гарах ба үүнийгээ Дэлгэрхаан сумын нэгдсэн эмнэлэгтэй гэрээ байгуулан зориулалтын цэгт битүүмжлэн хадгалан нийлүүлдэг.

БҮЛЭГ 2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Хэнтий аймгийн нутгийн хойд хэсэг ойт хээр, уул нурууд нь ерөнхийдөө д.т.д. дунджаар 2100-2600 м орчим өндөрт өргөгджээ. Онон Балжийн голоос урагш хээрийн бүс залгана. Эндхийн уул нурууд нь намссаар ухаа гүвээ цав толгодод аажмаар шилжинэ. Уулсын өндөр нь д.т.д дунджаар 1300- 1500 м ерөнхийдөө нэгэн жигд өндөртэй. гал

Дэлгэрхаан сум нь Монгол орны физик газар зүйн мужлалын хувьд Хангай Хэнтийн уулархаг их муж Хэнтийн мужийн Хэнтийн захын уулсын тойрог, Монголын дорнод талын их муж Халхын дундад ухаа гүвээт талын тойргийн заагт оршино. Дэлгэрхаан сум нь уур амьсгалын хувьд эрс тэс уур амьсгалтай хуурайдуу сэрүүн зунтай бүсэд нөхцөлд оршино. Хамгийн хүйтэн үе нь 1-р сар бөгөөд дундаж температур нь өвөлдөө -15-аас -40 хэм хүртэл хүйтэрдэг бол хамгийн халуун өдөр нь 7 сард ба зуны дундаж температур +15-аас +37 хэм хүрдэг байна.

Голдуу хаврын улиралд салхины хүч 12м/сек-ээс 14м/сек хүрч зарим үед 16-18м/сек хүрч салхилдаг. Өвөлдөө дунджаар 5-аас 10 см зузаан усан бүрхүүл тогтдог. Жилийн анхны бороо 4 сарын эхээр анхны цас 9-р сарын дундуур ордог.

Дэлгэрхаан сумын нутгийн баруун болон өмнөд хилийн дагууд Хэрлэн гол урсах бөгөөд нутгийн баруун өмнөд хэсгээр аажим тохойрон зүүн тийш гольдрол нь эргэдэг. Үүнийг Хэрлэнгийн Их тохой гэж нэрлэдэг. Сумын төвийн дэргэдээс эх авсан Аваргын гол урагш урссаар Хэрлэн голын солгой талаас цутгадаг нэгдүгээр эрэмбийн жижиг гол юм.

Сувилал нь Тосон нуурийн эргээс 150 метрийн зайд усан сан бүхий газрын онцгой хамгаалалтын бүсээс 12 метрийн зайд энгийн хамгаалалтын бүсэд байрлана. Бүрд нуурын эргээс 300 метрийн зайд, онцгой хамгаалалтын бүсээс 170 метр, энгийн хамгаалалтын бүсээс 80 метрийн зайд байрлаж байна.

Гадаргын хэв шинжийн хувьд тал хээрийн хэв шинж давамгайлсан том жижиг олон нууртай, мөн голын эх болох газар тул нуга, намагтай газар байна. Үүнээс шалтгаалан нам дор газраа нугын болон аллювийн хөрс тархсан байгаа бол талархаг газраар хар хүрэн хөрс зонхилон тархсан байна. Газрын гадаргын өндөршил нь далайн түвшнээс дээш 1240-1260 метр орчимд хэлбэлзэнэ.

Сувиллын талбай нь талархаг хэв шинжтэй, нуурын хөндийн дэнжийн систем илэрнэ. Нийт талбай 10 га бөгөөд нуурын хөндий, голын эхээр нугын, аллювийн,

талархаг газраар хар хүрэн хөрсний хэв шинж зонхилон тархсан байна.

Дэлгэрхаан сумын нутаг дэвсгэрт дахь ургамлын төрөл зүйл нь уулын ойт хээрийн бүслүүрийн ургамлын ангилалд хамаарах ба энд ботууль, тужууны өвс, дааган сүүл зэрэг үетэн, заримдаг өвс бүхий уулын хээрийн ургамал болон таг, тагийн доод хэсгийн өндөр уулын ургамлаас гадна хээрийн ургамлууд холилдон ургадаг байна. Сувиллын эзэмшлийн нийт талбайн 30-50%-д ургамлан нөмрөгтөй байгаа нь судалгаагаар тогтоогдсон бөгөөд цаашид Газрын тухай хуулийн дагуу нийт талбайг бүрэн хэмжээгээр олон наст өвслөг ургамлан бүрхэвчтэй, үүний арваас дээш хувьд бут, модлог ургамал ургуулах шаардлагатай болсон байна.

Төслийн талбайн орчим зэрлэг амьтан, шувууд, хоёр нутагтан зэрэг амьтад тархан нутаглах бөгөөд 40 гаруй зүйлийн хөхтөн тэмдэглэгдсэнээс ердийн буюу хэвийн үзэгддэг 26, ховордуу 6, маш ховор буюу хааяа үзэгддэг 8 зүйл тархжээ. Үүний зонхилох хувийг мэрэгч, махчин амьтан эзэлдэг бөгөөд үлдсэн хэсгийг салаа туурайтан, туулай хэлбэртэн эзэлдэг. Нийт нутгаар болон ус намгархаг газруудаар суурин болон нүүдлийн амьдралтай цэн тогоруу, ангир, хун, тоодог, өвөөлж, хөх цэгций, элээ, хэрээ, шар шувуу, ууль, тоншуу, ургамал, амьтан юм.

Хүснэгт 1. Нөлөөллөх чанарын үнэлэлт

№	Нөлөөлөлд өртөгч хүчин зүйлүүд	Тээврийн хэрсэгсэл		Барилгын ажил		Хатуу хог хаягдал		Шингэн хаягдал		Аюултай хаягдал		Дүн	
		1	0	0	0	1	0	0	0	5	0	6	0
1.	Хүн амын эрүүл мэнд	1	0	0	0	1	0	0	0	5	0	6	0
2.	Агаар	1	4	2	5	2	2	2	1	2	3	9	15
3.	Хөрс	2	2	10	10	4	5	4	2	10	7	30	26
4.	Гүний ус	2	1	0	2	2	2	2	3	5	7	11	15
5.	Гадаргын ус	5	2	0	1	2	4	4	4	5	4	16	15
6.	Ургамал	5	5	10	10	4	5	4	2	10	7	33	29
7.	Амьтан	2	2	4	2	2	1	2	1	5	3	15	9
Дүн		27	16	26	30	17	19	14	13	42	31	100%	

Үнэлгээний хүснэгтийн босоо багануудын нийлбэр дүнгээс үзвэл төслийн үйл ажиллагаа нь байгаль орчинд тогтвортой байдлыг алдагдуулахаар хэмжээний сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй нь харагдаж байна. Хэвтээ багануудын нийлбэр дүнгээс үзвэл хөрс, агаар, ургамал, усан орчин, амьтан зэрэг байгаль орчны бүрдэл хэсэг тус бүрт тодорхой хэмжээгээр нөлөөлж байна.

График 1. Нөлөөлөгч, өртөгч хүчин зүйлс

“Аварга тосон рашаан сувилал” ХХК-ний “Рашаан сувиллын цогцолбор” төслөөс байгаль орчинд нөлөөлөх байдлаараа Дунд нөлөөлөлтэй бөгөөд нөлөөллийн эрчим бага байна. Тухайлбал ус ашиглалт, түүний чанар, газрын элэгдэл, эвдрэл, ургамлан нөмрөг, аюул ослын магадлал, газрын төрх, хотгор гүдгэрийн өөрчлөлт, зэрэгт болзошгүй сөрөг нөлөөлөл нь Дунд зэрэг байх ба агаарын бохирдол, түүх соёлын өв, соёлыг түгээх, орон нутгийн дэд бүтцийг сайжруулах, ядуурлыг бууруулах, эдийн засгийн өсөлт, хүн амын шилжилт хөдөлгөөн, орон нутгийн хөгжил зэрэгт бага болон дунд эрчмийн эерэг нөлөөлөлтэй байна. Мөн төслийн онцлох үйл ажиллагаа нь хүн амын эрүүл мэндэд байгалийн эрсдсээр эмчилгээ үзүүлэх онцлох эерэг нөлөөлөлтэй төсөл билээ.

БҮЛЭГ 3. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зорилго нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоогдсон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд үүсэж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үр дагаварыг илрүүлэх, хянахад оршино.

БОМТ нь Байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

2025 онд хэрэгжүүлэх Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ, ногоон байгууламжын ажил хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах зардлыг тусгасан болно.

Байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага, эсхүл аймаг, нийслэлийн байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын асуудал хариуцсан газар хянаж, баталсан тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төслийн үйл ажиллагаа эхлүүлэх, үргэлжлүүлэхийг зөвшөөрсөн байгаль орчны үндсэн бичиг баримт болно.

2025 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг Монгол улсын Байгаль хамгаалах тухай хууль, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль болон бусад холбогдох журам дүрэм, БОАЖЯ-ны Сайдын 2019 оны 10 сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан "Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам" болон тус журмын 2-р хавсралтын дагуу боловсруулсан болно.

Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг холбогдох журмын тавигдсан шаардлагын дагуу тодорхойлж тусгав.

2025 онд бид рашаан сувиллалын үйл ажиллагаагаа сайжруулахын тулд дараах ажлыг төлөвлөөд байна. Үүнд
Хоол зоогийн үйлчилгээгээ сайжруулан мэргэжлийн нийтийн хоолны катеринг үйлчилгээг авсан

- Аураг зочид буудлын гадна фасадыг бүрэн солих, энгийн буудлын байрны дотор тохижилтыг иж бүрэн засварлах шинэчлэх ажлыг эхлүүлээд явж байна.
- Энгийн буудлын иж бүрэн засвар хийх.
- Тосон нуур цогцолборын 36 байрны террасны шалыг бүрэн солих
- Тосон нуур цогцолборын нийтийн ариун цэврийн өрөөний дээврийг засах
- Хоол үйлдвэрлэл үйлчилгээний түгээх хэсгийн ханыг засаж янзлах
- Угаалгын цехдээ зочид буудлын зориулалтын хатаах угаах 20-25кг багтаамжтай 2 машиныг худалдан авах.

3.1. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Гүйцэтгэл
1	Агаар	Гадна талбайн гэрэлтүүлгийг хөдөлгөөн мэдрэгчтэй сэргээгдэх эрчим хүчээр ажилладаг гэрлээр тохижуулах	Гадна талбайн гэрэлтүүлэг сайжрах	6	240.0	2025 онд сувиллын гадна талбайд хөдөлгөөн мэдрэгчтэй нарны энергээр цэнэглэгддэг гэрэлтүүлгээр тохижуулсан. Гадаа худалдан авалтаар 57 ширхэг 6,657,397 төгрөгийн гэрэлтүүлгийг сувиллын орчинд байршуулсан. <i>Зураг-1/ Хавсралт /</i>
2	Хөрс, газрын гадарга	Сувиллын байруудад хаяг, чиглэл заасан замын тэмдэг байршуулах	Олон салаа зам үүсэхээс сэргийлэх	2	200.0	-Олон салаа зам үүсэхээс урьдчилан сэргийлж зорин ирж буй амрагч нарт ойлгомжтой байхаар хаяг чиглэл заасан замын тэмдгийг байршуулсан. “Виртуал дижитал принт” ХХК-ээр сувиллын ерөнхий план самбараа 330,000 төгрөгөөр хийлгэсэн. -Сувилуулагчийн ачаа зөөх зориулалттай 3 дугуйтыг гадаад худалдан авалтаар 4,680,547 төгрөгөөр авсан. <i>Зураг- 2 / Хавсралт /</i>
3		Төв байрнаас эмнэлэг, хүлээн авах руу явган хүний зам тавих	Газрын гадарга элэгдэхээс сэргийлэх	Бүтээн байгуулалтын зардлаар		-Сувиллын эмнэлгээс уламжлалт эмчилгээний байр луу явсан явган хүний зам эвдрэл гарсныг дотоод нөөцөөрөө засварлаж сайжруулсан. <i>Зураг-3 / Хавсралт /</i>

2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

4	Усан орчин	Усны мэдрэгчтэй крант суурилуулах	Нийтийн ариун цэвэрийн өрөөн	5	150.0	Нийтийн ариун цэврийн өрөөний 2 угаалтууранд мэдрэгчтэй холигч байршуулсан. <i>Зураг- 4/ Хавсралт /</i>
5		Гал тогооны кратанд ус шүүгч суурилуулах	Ундны ус	60.0	180.0	Сувиллын үйл ажиллагааны явцад гал тогооны усны крант шүүлтүүртэй, шүүгч филтерийг 8 удаа буюу 220,000 төгрөгөөр сольсон. <i>Зураг-5/ Хавсралт /</i>
		Угаалгын цехид зориулалтын угаалгын машин авах	Усны нөөцийг хэмнэх зөв зохистой ашиглах	ш	2	2025 онд гадаад худалдан авалтаар шинэ угаалгын цехдээ 14,205,027 төгрөгийн зочид буудлын зориулалтын автомат угаалгын машин, хатаагчийг худалдан авсан. <i>Зураг- 6/ Хавсралт /</i>

2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

6		Усыг хэмнэлттэй ашиглах тухай Анхааруулах хуудас, санамжийг байрлуулах	Нийтийн зочид ариун цэврийн өрөөнүүдэд	5	200.0	Сувиллын өрөө байр, үйлчилгээний өрөө тасалгаануудад усыг хэмнэлттэй ашиглах тухай хуудас санамжийг байршуулсан. <i>Зураг- 7 / Хавсралт /</i>
7	Бүтээн байгуулалтын ажлын явцад	Дүнзэн байрны дотор талыг засварлах, дулаалах	Үйл ажиллагааны хүрээнд	-	-	2025 онд барилгын заслын компанитай гэрээлэн дүнзэн байрны дотор талыг 6,899,000 төгрөгөөр рейклэсэн. <i>Зураг- 8 / Хавсралт /</i>
8		Барилга дулаан алдахгүй байхаар материалын сонголт хийх	Аураг буудлын гадна фасадыг бүрэн солих, энгийн буудлын байрны дотор засал	Бүтээн байгуулалтын зардалаар		Аураг зочид буудлын гадна талыг галд тэсвэртэй, дулаан алдагдлыг бууруулдаг чулуун эмульсээр 174,000,000 төгрөгөөр, энгийн буудлын байрны дотор тулыг 161,000,000 сая төгрөгөөр иж бүрэн засварлаж дулаалсан. <i>Зураг- 9 / Хавсралт /</i>

3.2. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ НОГООН БАЙГУУЛАМЖИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хүрээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал (мян.төг)	Гүйцэтгэл
Төслийн талбайн орчим нөлөөлөлд өртсөн талбайг нөхөн сэргээх	Олон наст ургамлын үр тариалж ургамалжуулах	Талхлагдс ан газруудад	30.0	300.0	“Таримал ургамал” ХХК -аас олон наст ургамал болох өлөнгөний үр 10 кг худалдан авсан. <i>Зураг- 10 / Хавсралт /</i>
	Суулгац тарих /улиас, агч, голт бор, халиас гэх мэт	Өөрийн эзэмшлийн газарт	5.0	200.0	Хайлаас (Суулгац), Агч (Суулгац) тарих - 400 ширхэгийг худалдан авч суулгасан. Дэлгэрхаан сумын цэцэрлэгт хүрээлэн болон орон нутгийн заасанчлан Долоод хэмээх газар сувиллын ажилчид суулгацыг суулгасан. <i>Зураг-11 / Хавсралт /</i>
Тэрбум мод төслийн хүрээнд орон нутагт ногоон байгууламж бий болгох	Хайлаас (Суулгац)	Орон нутгаас зааж өгсөн газарт	3.0	600.0	
	Агч (Суулгац)		4.0	800.0	

3.3. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн талбайд түүх, соёлын өв илрээгүй. Тус төслийн үйл ажиллагааны явцад археологи, палеонтологийн олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрвэл үйл ажиллагаагаа түр зогсоож энэ тухай сумын засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх ба цаашид Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль” болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөн ажиллана.

3.4. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Гүйцэтгэл
1	Ахуйн хаягдал	Нийтийн эзэмшлийн талбай, үйлчилгээний орчинд ангилан ялгах боломж бүхий хогийн сав байрлуулах	Эдэлбэр газар	3	450.0	Эмнэлэг, аураг зочид буудал, зоогийн газарт 1,144,000 төгрөгөөр 5 ширхэг хогийн сав авч гадна талбайд байршуулсан. Зураг-12 / Хавсралт /
2		Хог хаягдлын гэрээг орон нутагтай байгуулж, график хугацааны дагуу зайлуулж байх	Үйл ажиллагааны хүрээнд	Гэрээнд заасан дүнгээр дүнгээр ачуулах		Хог хаягдлын гэрээг орон нутагтай байгуулж, график хугацааны дагуу зайлуулсан. Зураг- 13 /Хавсралт /
3		Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгахын ач холбогдлын тухай сургалт явуулах	Нийт ажилчдад	1	-	Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгахын ач холбогдлын тухай сургалт Зураг- 14 /Хавсралт /
4		Ангилан ялгасан хуванцар савыг сумын хот тохижуулахад нийлүүлэх	Сувиллын үйл ажилгаанаас гарсан	-	-	1. Хогийн цэгийн хажууд хуванцар ялгах торон сараалжийг байршуулсан 2. Хог ялгах өнгийн уут авч үйлчилгээний ажилчдад ангилан ялгах зааварчилгааг өгсөн. Зураг- 15 /Хавсралт /
5		Ил задгай хог хаягдал хаяхаас урьдчилан сэргийлэх самбар байршуулах	Эдэлбэр газар	2	200.0	“ХОГОО ХОГИЙН САВАНД ХИЙНЭ ҮҮ” , “ХОГОО БҮҮ ХАЯ” гэсэн анхааруулсан бичгийг

2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

						сувилуулагчийн өрөө , үйлчилгээний өрөө тасалгаа, нийтийн ОО д байршуулсан. Зураг- 16 /Хавсралт /
6	Хог хаягдлын цэгийг ариутгах	Хогийн цэг	1	60.0		Сувиллын ХСХ-ын багийн зааварчилгаа зөвлөмжийн дагуу хог хаягдлын цэгийг ариутгаж халдваргүйжүүлдэг. Зураг-17 /Хавсралт /
7	Нуурыг хамгаалах зорилгоор зуны улиралд 14 хоногт 1 удаа нуур орчмын хог хаягдлыг цэвэрлэх	Тосон болон Бүрд нуур		Дотоод зардлаар		Нуур хамгаалах цэвэрлэх ажил үүргийн хүрээнд Лувсансүрэн овогтой Энхжаргалыг , сувиллын ойр орчныг хамгаалах ажлын хүрээнд С.Ундармаа, У.Анхтуяа, Б.Ганболд нарыг үндсэн орон тоогоор авч ажиллуулдаг. Энэ нь байгууллагаас 25,000,000 төгрөгийн тогтмол зардал гарч байдаг. Зураг- 18 /Хавсралт /
8	Аюултай хог хаягдлыг тогтсон хугацаанд сумын эмнэлэгт нийлүүлэх	Тухай бүр		Гэрээний дүнгээр		Сувилал нь аюултай хог хаягдлыг гэрээ байгуулж аюултай хог хаягдлаа тогтсон хугацаанд сумын эмнэлэгт нийлүүлдэг. Зураг- 19 /Хавсралт /

3.5. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Давтамж ийн тоо	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Гүйцэтгэл
1	Агаар дахь тоос тоосонцор, агаар бохирдуулагч бодис (SO ₂ ,NO ₂ , PM _{2.5} , PM ₁₀)	Төслийн талбайд 2 цэгээс /авто зогсоол, амрагчдын байр/	1	60.0	60.0	Хэнтий аймгийн “Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв”-өөр шинжилгээ хийлгэсэн. Зураг-20 / Хавсралт /
2	Эмчилгээнд ашиглагдаж буй шавраас дээж авах	Эмчилгээнд ашиглаж буй байгалийн шавраас	1	200	200	Сувиллын эмчилгээнд ашиглаж буй шаврыг “Ханлаб” магадлан итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн. Зураг- 21 / Хавсралт /
3	Эмчилгээнд ашиглаад байгаль нийлүүлж буй нөхөн төлжиж буй шавраас дээж авах	Нөхөн төлжиж буй шавар	1	200	200	Сувиллын эмчилгээнд ашиглаж буй шаврыг “Ханлаб” магадлан итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн. Зураг- 22 / Хавсралт /
4	Ундны усны ерөнхий химийн шинжилгээ	Худаг-1 Гал тогоо-1	1	50.0	50.0	Сувиллын эмчилгээнд ашиглаж буй шаврыг “Ханлаб” магадлан итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн. Зураг- 23 / Хавсралт /

2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

5	Хөрсөнд агрохимийн шинжилгээ хийх	Амрагчдын байр орчимоос	1	50.0	50.0	Хэнтий аймгийн “Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв”-өөр шинжилгээ хийлгэсэн. <i>Зураг-24 / Хавсралт /</i>
6	Орчны хөрсөнд хүнд металл, эрүүл ахуй	Бохирын цооног, хогийн цэг орчмоос	1	100	200	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар “Байгаль орчин хэмжилзүйн төв лаборатори”-д шинжлүүлсэн. <i>Зураг-25 / Хавсралт /</i>
7	Аварга тосон нуурын уснаас дээжлэлт хийх	Бактериологийн бүрэн шинжилгээ	1	60.0	60.0	Сувиллын эмчилгээнд ашиглаж буй шаврыг “Ханлаб” магадлан итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн. <i>Зураг- 26 / Хавсралт /</i>

**3.6. 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА-
ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв мян.төг	Хариуцсан албан тушаалтан	Гүйцэтгэл
1	БОМТ-ийн төлөвлөгөөг батлагдсан журмын дагуу боловсруулан эрх бүхий байгууллагаар батлуулах тайлагнах	-	Захирал	БОАЖСайдын 2019 оны 618 дугаар тушаалаар баталсан журмын дагуу 2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө батлуулсан. <i>Зураг-27 / Хавсралт /</i>
2	Эрх бүхий төрийн байгууллагаас Ус ашиглах дүгнэлт гаргуулж, зөвшөөрөл авч, ус ашиглах гэрээ байгуулан ажиллах	-	Менежер	Холбогдох эрх бүхий байгууллагаас ус ашиглах дүгнэлт, зөвшөөрлөө авч гэрээ байгуулсан. <i>Зураг-28 / Хавсралт /</i>
3	Газар, ус ашигласны болон бусад ажил, үйлчилгээ явуулж орлого олсны төлбөр, хураамжийг зохих журмын дагуу цаг хугацаанд нь төлөх	Үйл ажиллаганы зардалд суусан	Захирал	Холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу төлбөр хураамжаа зохих журмын дагуу төлсөн. <i>Зураг-29 / Хавсралт /</i>

4.8 БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

БОМТ, БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	
БОАЖЯ	2025 оны БОМТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн тайланг eic.mn сайтаар илгээж нийслэлийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт хүргүүлнэ.	2025 оны БОМТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн тайлан	11 сарын 01 дотор	Дотоод зардлар	2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсэд оршин суугчдад тайлагнах ажлын хүрээнд 2025 оны БОМТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн тайланг EIC.MN сайтаар илгээж Хэнтий аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар болон сумын байгаль хамгаалагчид хүргүүлсэн. <i>Зураг-30 / Хавсралт /</i>

ХАВСРАЛТУУД-/ 36 хуудас /

1. Зураг -1 / Сувиллын орчны гадна гэрэлтүүлэг, төлбөрийн баримт /
2. Зураг -2 / 3-н дугут, хаяг самбар, төлбөрийн баримт /
3. Зураг -3 / Явган хүний зам/
4. Зураг -4 / Мэдрэгчтэй крант, төлбөрийн баримт/
5. Зураг -5 / Ундны усны шүүгч, төлбөрийн баримт /
6. Зураг -6 / Угаалгын машин, хатаагч, төлбөрийн баримт /
7. Зураг -7 / Усыг хэмнэлттэй ашиглах санамж /
8. Зураг -8 / Дүнзэн байрыг рейклэсэн байдал /
9. Зураг -9-1-2 / Аураг зочид буудал гадна тал /
10. Зураг -10 / Олон наст ургамал, төлбөрийн баримт /
11. Зураг -11 / Агч, хайлаас суулгац суулгаж байгаа байдал /
12. Зураг -12 / Нийтийн эзэмшлийн талбайн хогийн сав, төлбөр баримт /
13. Зураг -13-1-2-3 / Хог зөөвөрлөх гэрээ /
14. Зураг -14 / Хог хаягдлын сургалт/
15. Зураг -15-1-2 / Хог хаягдлын сургалт/
16. Зураг -16 / Анхааруулга санамж/
17. Зураг -17 / Хогийн цэг ариутгаж байгаа нь /
18. Зураг -18 / Нуурын цэвэрлэгээ /
19. Зураг -19 / Аюултай хог хаягдал гэрээ /
20. Зураг -20 /Шинжилгээ- Агаар дахь тоос тоосонцор, агаар бохирдуулагч бодис (SO₂,NO₂, PM_{2.5}, PM₁₀)/
21. Зураг -21 /Шинжилгээ- Шавар/
22. Зураг -22 /Шинжилгээ- Шавар/
23. Зураг -23 /Шинжилгээ- Ундны ус/
24. Зураг -24-1-2 /Шинжилгээ- Хөрсөнд агрохими/
25. Зураг -25 /Шинжилгээ- Хөрсөнд хүнд металл/
26. Зураг -26 /Шинжилгээ- Нуурын ус/
27. Зураг -27 / БОМТ-2025 он /
28. Зураг -28 / Ус ашиглах гэрээ /
29. Зураг -29-1-2 / Төлсөн төлбөр хураамжаас /
30. Зураг - 30 / БОМТТ-2025 /

ХАВСРАЛТУУД

явган замын гэрэлтүүлэг	хар сэдэрл	3м өндөр	Аураг явган зам	ш	8	245	1,980	121,030	494	968,240	269,171	154,676	1,237,411
гадаг талбайн гэрэлтүүлэг	хар пилор	70*55см*55см	явган зам	ш	30	215	6,450	106,210	494	3,186,300	885,791	135,736	4,072,091
мөчлөө гэрэл	хар пилор		Аураг буудал дээр	ш	10	80	800	39,520	494	395,200	109,886	50,507	503,066
туузан гэрэл		30м урт	Аураг буудал дээр	ш	4	240	960	118,560	494	474,240	131,839	151,520	606,079
Шонгийн гэрэл	хар пилор	460*203*75	хавьг гэрэлтүүлэг	ш	6	75	375	37,050	494	185,250	51,500	47,350	236,750

Зураг -1 / Сувиллын орчны гадна гэрэлтүүлэг, төлбөрийн баримт /

Зураг -3 / Явган хүний зам/

Сангийн сайдын 2017 оны
347 дугаар тушаалын хавсралт

ТӨЛБӨРИЙН БАРИМТ

ДДТД: 232996101056000251203000001184546
 Борлуулагчийн:
 ТТД: УШ96101056
 НЭР: ЭНХСАЙХАН ОТГОНБААТАР,
 Хаяг: Улаанбаатар Чингэлтэй 7-р хороо, хувьсгалчид г
 гудамж 534 тоот
 Утас: 99314002
 Банкны нэр:
 Банкны дансны дугаар:

Огноо: 2025-12-03
 Худалдан авагчийн:
 ТТД: 2644495
 Нэр: Аварга тосон рашаан сувилал
 Хаяг: Хангий, Далгархаан, 3-р баг, Аварга, н/д
 Утас: 80001078

Д/Д	Бараа, ажил, үйлчилгээний нэр	Код	Хэмжих нэгж	Тоо, хэмжээ	Нагжийн үнэ	Бүгд үнэ
1	Барилгын материал болон цонхны шилний төрөлжсөн далгуурнын жижиглэн худалдаа	6226100	ш	1	130,000	130,000

Бараа, ажил үйлчилгээний үнэ:	130,000
Намагдсан өртгийн албан татвар:	0
Нийслэл хотын албан татвар:	0
Нийт дүн:	130,000

Зураг -4 / Мэдрэгчтэй краант, төлбөрийн баримт/

Сэнгийн сайдын 2017 оны
347 дугаар тушаалын хавсралт

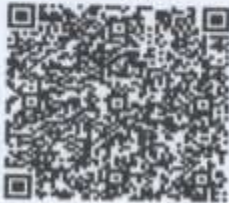
eVARIMT.MN

ТӨЛБӨРИЙН БАРИМТ

ДДТД: 000006310923000250707000001578655
 Борлуулагчийн:
 ТТД: 6310923
 НЭР: Оюу ногоолин од
 Хаяг: Монгол, Улаанбаатар, Баянгол, 1-р хороо, аямчид, 99
 тоот
 Утас:
 Банкны нэр:
 Банкны дансны дугаар:

Огноо: 2025-07-07
 Худалдан авагчийн:
 ТТД: 2644495
 Нэр: Аварга тосон рашаан сувилал
 Хаяг: Хантий, Дэлгэрхаан, 3-р баг, Аварга, нийл
 Утас: 80001078

Д/Д	Бараа, ажил, үйлчилгээний нэр	Код	Хэмжих нэгж	Тоо, хэмжээ	Нэгжийн үнэ	Бүгд үнэ
1	20 мич шүүлтүүр		ш	8	27,500	220,000

Бараа, ажил үйлчилгээний үнэ:	200,000
Наэмэгдсэн өртгийн албан татвар:	20,000
Нийслэл хотын албан татвар:	0
Нийт дүгс:	220,000

Хүлээн авсан: / /

(гарын үсэг) (нэр)

Хүлээлгэн өгсөн: / /

(гарын үсэг) (нэр)

Зураг -5 / Ундны усны шүүгч, төлбөрийн баримт /

Автомат угаалгын машин	никел	1150*1150*1600	угаалгын цех	ш	1	13600	13,600	6,718,400	494	6,718,400	1,867,715	8,586,115	8,586,115
Хатаагч	цагаан	1100*1300*1900	угаалгын цех	ш	1	8900	8,900	4,396,600	494	4,396,600	1,222,255	5,618,855	5,618,855

Зураг -6 / Угаалгын машин, хатаагч, төлбөрийн баримт /

УС АА ХЭМНЭЛТТЭЙ АШИГЛАХ САНАМЖ, АНХААРУУЛАХ ХУУДАС БАЙРШУУЛАЛТ

Зураг -7 / Усыг хэмнэлттэй ашиглах санамж /

Зураг -8 / Дүнзэн байрыг рейклэсэн байдал /

Зураг -9-1 / Аураг зочид буудал гадна тал /

Зураг -9-2 / Энгийн буудлын засвар /

БОРЛУУЛАЛТЫН БАРИМТ № 22803

Сонгодог сайдын 2017 оны 12 дугаар сарын 3 өдрийн 347 тоот тулгын шийдэл

Тариамал ургамал ХХК
 ТТД: 6067701
 Хаяг: Баян нурт дүүрэг 3-р хороо Нурт тав 81 7 тоот
 Утас: 72728808, 99979628
 Email: tariyamalgama2016@gmail.com
 Хэрэгцээ данс: Хаан банк 27800500 5178015486 (F)

Аварга тасан рашаан сүмийн
 ТТД: 2644495
 Хаяг: _____
 Утас: 90990913
 Email: _____
 Утга: Борлуулалт харилцагчар

Огноо: 2025.12.09
 Үзүүлэлт:

№	Барил нэр, тайлбар	Барил код	Барил	Салбар	Тай	Нэгж	Нэгж үнэ (₮)	Нийт дүн
1	Өмнөдний үр	30010011		0.43	10	кг	33,000	330,000
				0.43	10			

Г. Утга: EB-ATPC-с Олон наст дүрвэний үр хоцроо 2644495

Төлбөр дүн: 330,000.00
 НОАТ: 30,000.00

Борлуулалт: Боловруула
 Утас: 85533541

 Хуваарь авсан: _____ Хүлээн авсан: _____
 Шалгах нэгж бодогч: _____

Powered by Daulbayar ERP
Салбар № 22803

Зураг -10 / Олон наст ургамал, төлбөрийн баримт /

Зураг -11 / Агч, хайлаас суулгац суулгаж байгаа байдал /

Хогийн чимхүүр	нийтийн талбайн		Гадна талбай	ш	1	25	25	12,425	497	12,425	9,244	21,669	21,669
Хогийн сав	240л	2 өкөө	Гал тогоо- бусад	ш	2	210	420	104,370	497	208,740	155,300	182,021	364,043
Хогийн сав шэр	эмхэтгэлийн		Эмхэтгэгч	ш	1	25	25	12,425	497	12,425	11,208	23,633	23,633

Гадаа хогийн сав	2 тасалгаатай		Гал тогоо-Эм-Аураг	ш	3	300	900	149,100	497	447,300	332,791	260,030	780,091
------------------	---------------	--	--------------------	---	---	-----	-----	---------	-----	---------	---------	---------	---------

Зураг -12 / Нийтийн эзэмшлийн талбайн хогийн сав, төлбөр баримт /

БАТЛАВ. ДАРГА

ХОГ ЗӨӨВӨРЛӨХ ГЭРЭЭ

2015 он 05 сар 04 өдөр

Нэг. Ерөнхий зүйл

1.1. 2015 оны 05 сарын 04 өдөр энэхүү гэрээг нэг талаас Аварга тосон рашаан сувилал ХХК-ны ажилтан *Дорнод* овогтой *Бэлгэсүрэн*, нөгөө талаас Дэлгэрхаан тохиожигт ААТҮГ-аар захирал Э.Сумъяа нар тохиролцож энэхүү гэрээг байгуулав.

Нэг. Гэрээний зорилго:

1.1 Хог хаягдлаа эмх замбараагүй хов хаядаг байдлыг зогсоож, нэгдсэн хогийн цэгт хог хаягдлыг асгаж хаяхад оршино.

Хоёр. Байгууллагын эрх, хүлээх үүрэг

- 2.1. Тухайн ААН/Байгууллагууд нь энэхүү гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлдэггүй тохиолдолд захиргааны санаачлагаар гэрээг цуцлах эрхтэй.
- 2.2. Хог хаягдлаа төвлөрсөн хогийн цэгт хаяж байгаад хяналт тавих
- 2.3. Хогны журмыг дагаж мөрдөх, татвар хураамжийг төлөхнийг шаардах
- 2.4. Шингэн хог хаягдал хаядаг цэгийг тохижуулахыг шаардах
- 2.5. Гэрээ байгуулсаны дараа хог хаягдлаа зөвөөрлөж ирнэ.

Гурав. ААН-нэгж, иргэний эрх, үүрэг

- Хог хаягдлаа заавал хог тээвэрлэгч машинаар зориулалтын газар асгуулах
- 3.1. Зориулалтын газар өөрсдийн машинаар гэрээ байгуулсаны үндсэн дээр хог хаягдлаа асгах
 - 3.2. Зориулалтын цэгээс бусад газарт хог хаягдал хаяхгүй байх;
 - 3.3. Үүсгэсэн хог хаягдлаа ангилан ялгаж, зориулалтын хогийн саванд түр хадгалах;
 - 3.4. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага орчны газрынхаа хог хаягдлыг цэвэрлэх болон хог хаягдлыг зайлуулах олон нийтийг хамарсан ажилд оролцох үүрэгтэй.
 - 3.5. Ил задгай хог хаягдал шатаахгүй байх;
 - 3.6. Хог хаягдлын талаар мэргэжлийн байгууллагаас аргагүйн туслалцаа, зөвлөгөө авах;
 - 3.7. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний төрлөөс хамаарч хог хаягдлыг төрөлжүүлж, хог хаягдал хадгалах түр цэгт ангилан хаях, хог хаягдлын талаарх мэдээллийг төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагад үгэн зөв мэдээлэх;
 - 3.8. Хог хаягдлын талаарх дүрэм, журам, стандартын шаардлагыг хангаж ажиглах;
 - 3.9. Хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх эрх авсан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагатай гэрээ байгуулан биелэлтийг хангаж ажиглах;
 - 3.10. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага өөрийн эзэмшил, өмчлөлийн газартаа барилга барих, буулгах, засварлах тохиолдолд гарах хог хаягдлыг хаях талаар урьдчилан гэрээ байгуулан зохих төлбөрийг төлсний үндсэн дээр хог хаягдлыг хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, устгах эрх бүхий иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага асгана.
 - 3.11. Хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, устгах эрх аваагүй иргэн, аж ахуй нэгж, байгууллага эдгээр үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.
 - 3.12. Хог хаягдлын устгал тээвэрлэлтийг хийж гүйцэтгэсэн төлбөрийг "Аварга тохиожигт" ОНӨААТҮГ-аарын 251101860227 тоот дансанд 1 удаагийн тээвэрлэлтийг 55000 төгрөг байхаар тооцож тухайн өдөр шилжүүлэх.
- Хог зөвөөрлөх машинымарк

ТҮК ТӨЛӨӨЛЖ
НЯГТЛАН БОДОГЧ *Б.АЛТАНТУЯА*

Зураг -13-1 / Хог зөвөөрлөх гэрээ /

Зураг -13-2 / Нуур цэвэрлэж, хог ачсан байдал/

Төлбөрийн даалгавар 3400205

2025 оны 04 сарын 25 өдөр

Мянгт N: TC-7

Санхүү, Эдийн засгийн сайдын 2002 оны 06 дугаар сарын 28-ны өдрийн 182 тоот тушаалаар батлав.

Төлөгч		Данс		Дүн
Код	<i>Аварга төсөн рашаан сувилал ХХК</i>	Дебет		282,500.00
Төлөгчийн	<i>Хаан банк</i>	банк	5038069394	
Хүлээн авагч				
Код	<i>Дэлгэрхаан сумын аварга тохижилт</i>	Кредит		
Хүлээн авагчийн	<i>ТӨРИЙН БАНК</i>	банк	900034 251101860227	
Мөнгөний дүн (тоогоор)		282,500.00		...хоногийн...хувийн...торгууль бүгд.....төг.....мөн
Мөнгөний дүн (үсгээр)		<i>Хоёр зуун найн хоёр мянр таван зуун тосрог</i>		
Барааг хүлээн авсан буюу ажил үйлчилгээ гүйцэтгүүлсэн огноо				Дүн (торгуулийн хамт)
2025 оны 04 сарын 25 өдөр				
Төлбөрийн зорнулалт (Барааны болон ажил үйлчилгээний нэр, дагалдах баримтын дугаар)				
<i>АТРС-с хог хаягдлын төлбөр 2644195</i>				
ЗАХИРАЛ		Банкинд гүйлгээ хийсэн		Гүйлгээний утга
..... /Т.ТУУЛ/	оны.....сарын.....өдөр		Төлбөрийн зорнулалт
Тамга	/ЕРӨНХҮЙН НЯ-БО /		Төлөх хугацаа
		тэмдэг, гарын үсэг		Төлбөрийн эзэлж

Төлбөрийн даалгавар 3400524

2025 оны 06 сарын 17 өдөр

Мянгт N: TC-7

Санхүү, Эдийн засгийн сайдын 2002 оны 06 дугаар сарын 28-ны өдрийн 182 тоот тушаалаар батлав.

Төлөгч		Данс		Дүн
Код	<i>Аварга төсөн рашаан сувилал ХХК</i>	Дебет		210,000.00
Төлөгчийн	<i>Хаан банк</i>	банк	5038069394	
Хүлээн авагч				
Код	<i>Дэлгэрхаан сумын аварга тохижилт</i>	Кредит		
Хүлээн авагчийн	<i>ТӨРИЙН БАНК</i>	банк	900034 251101860227	
Мөнгөний дүн (тоогоор)		210,000.00		...хоногийн...хувийн...торгууль бүгд.....төг.....мөн
Мөнгөний дүн (үсгээр)		<i>Хоёр зуун арван мянган тосрог</i>		
Барааг хүлээн авсан буюу ажил үйлчилгээ гүйцэтгүүлсэн огноо				Дүн (торгуулийн хамт)
2025 оны 06 сарын 17 өдөр				
Төлбөрийн зорнулалт (Барааны болон ажил үйлчилгээний нэр, дагалдах баримтын дугаар)				
<i>АТРС-с Хог тусгэрлэхийн тусгооо 04/30,6/16</i>				
ЗАХИРАЛ		Банкинд гүйлгээ хийсэн		Гүйлгээний утга
..... /Т.ТУУЛ/	оны.....сарын.....өдөр		Төлбөрийн зорнулалт
Тамга	/ЕРӨНХҮЙН НЯ-БО /		Төлөх хугацаа
		тэмдэг, гарын үсэг		Төлбөрийн эзэлж

Зураг -13-3 / Хог тээвэрлэсэн төлбөрийн баримт /

Зураг -14 / Хог хаягдлын сургалт/

Рамонтрийн № 25 Өмнө ОХ Урсгал 25 өдөр

Тээвэрлэгчийн хэрг, албан тусгаар, нэр

№	Материал унат зүйлийн нэр, зэрэг, дугаар	Код	Хэм-жиг нэгж	Хуудалдаг		
				Тоо	Нэгжийн үнэ	Нийт дүн
1	Ойро (2А)		6	23000	138000	
2	Г.бс		6	32000	192000	
3	Тосон шат		3	8000	24000	
4	Релин дээг, бтаци		100	3000	300000	
5	Дуу раалч		20	3200	64000	
6	Шдс алдас		20	5000	100000	
7	Бессерия		24	3800	91200	
8	Дэвсгэл		24	650	15600	
9	Дэвсгэл		26	10850	282100	
10	Гол алдас		20	4000	80000	
11	Рапиат		50	500	25000	
12	Рапиат саваан		10	1500	15000	
13	А.Түмэнцэн		2	25000	50000	
14	Х.бс		600	10000	6000000	
15	Халч		60	3000	180000	
16	Утас		24	6300	151200	
17	Хуурай томт		24	2500	60000	
18	Хуурай сэтгэл		24	3000	72000	
19	Ооли үнэрхүүдэл		20	3500	70000	
20	Дүн					

Тамдгал: Хуудалдагч гэсэн ал карнууцагч: _____
 Хуудалдагч: _____
 Шалтгаан тунгшан болуул: _____

Зураг -15-1 / Хог хаягдлын сургалт/

**Хог хаягдлын ангилан ялгалт, Ус цахилгааны хэрэглээ,
хэмнэлттэй ашиглах тухай сургалт**

Зураг -15-2 / Хог хаягдлын сургалт/

Сувилуулагчийн анхааралд

**ТА БИЕ ЗАССАНЫ ДАРАА
УСАА ТАТАЖ, АШИГЛАСАН
ОО ЦААСАА ХОГИЙН
САВАНД ХИЙНЭ ҮҮ.**

СОЁЛТОЙ ҮЙЛЧЛҮҮЛСЭНД БАЯРЛАЛАА.

**СУВИЛУУЛАГЧ ТА ХОГОО
ХОГИЙН САВАНД ХИЙНЭ
ҮҮ.**

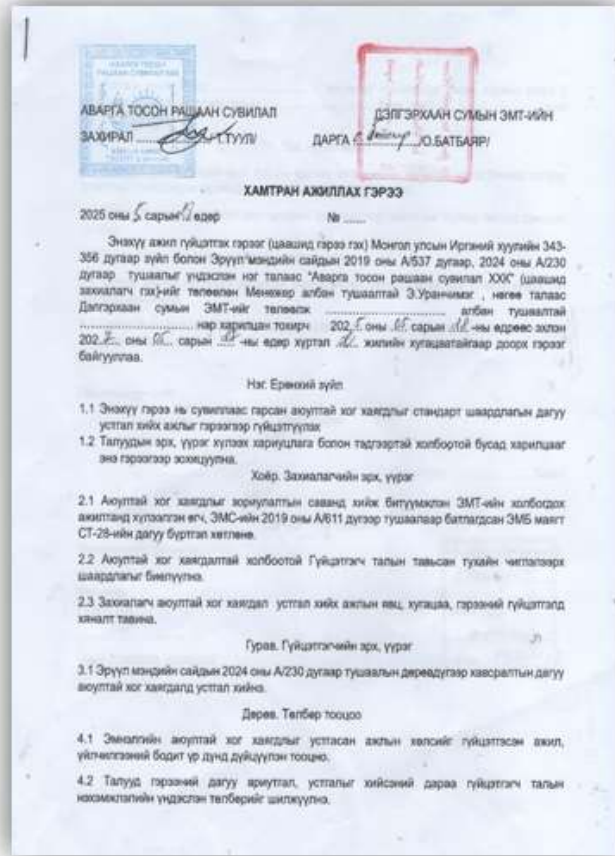
БАЯРЛАЛАА

Зураг -17 / Хогийн цэг ариутгаж байгаа нь /

Зураг -18 / Нуурын цэвэрлэгээ /

Зураг -19 / Аюултай хог хаягдал гэрээ /

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг тэмүүжингийн
гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oocer@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 121
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "Аварга тосон рашаан сувилал" ХХК авто зогсоол
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-н эрхлэгч инженер Б.Ганганбайгал
Сорьцын тоо, хэмжээ:
Сорьцын төрөл: Агаар, тоос
Сорьц авсан огноо: 2025-11-07
Лабораторид хүлээж авсан : 2025-11-07
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2025-11-10
Хэвлэсэн огноо: 2025-11-17
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж MNS4585:2025	Үр дүн
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэг хий – SO ₂ , мг/м ³	0,450	0.015
MNS 17.2.5. 12:88	Азотын давхар исэл – NO ₂ , мг/м ³	0,200	0.009
CA3 A03	Тоос- нийт, мг/м ³	0,150	0.025

ХЯНАЖ БАТААГААЖУУЛСАН
БОШЛ-Н ЭРХЛЭГЧ ИНЖЕНЕР: *Б.Ганганбайгал* Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /
ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТЭВЭСЭГ
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ИНЖЕНЕР: *Б.Шүрэнчимэг* Б.ШҮРЭНЧИМЭГ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

НГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖЛЭГЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛГА №: 2025.03.10

ЗАХИАЛГА ӨӨНИЙГСР АВАРГА ТОСОН РАШААН СУВЦЛАЛ

ДЭХЭЭНИЙ ТӨРӨЛ ТОО: Шавар, 2

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДЭТЭЭЛ	ДЭХЭЭНИЙ ДЭТЭЭЛ	ДЭХЭЭНИЙ ТӨДӨРӨЛӨЙЛӨЛТ	ЭЛЭМЭНТ, %					ЭЛЭМЭНТ, мг/кг				
				Na	Ca	Mg	K	Fe _{total}	As	Ba*	Be	Bi	Cd
1	3-10444	1	шавар	1.10	0.54	0.58	1.78	1.81	29.58	40.1	5.0	10.0	1.42
2	3-10449	2	шавар	0.88	0.61	0.58	1.80	3.02	34.26	47.1	5.0	10.0	1.54
MXXVSSO 2019				-	-	-	-	-	20.00	-	-	-	1.00

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДЭТЭЭЛ	ДЭХЭЭНИЙ ДЭТЭЭЛ	ДЭХЭЭНИЙ ТӨДӨРӨЛӨЙЛӨЛТ	ЭЛЭМЭНТ, мг/кг									
				Co	Cr	Cu	La	Li	Mn	Mo	Ni	P	Pb
1	3-10444	1	шавар	0.59	38.73	11.27	43.33	18.34	186.5	3.0	20.31	240	33.23
2	3-10449	2	шавар	18.53	64.08	32.83	44.39	17.60	753.5	3.0	33.22	255	28.84
MXXVSSO 2019				50.00	150.0	100.0	-	-	-	1.00	150.0	-	100.0

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДЭТЭЭЛ	ДЭХЭЭНИЙ ДЭТЭЭЛ	ДЭХЭЭНИЙ ТӨДӨРӨЛӨЙЛӨЛТ	ЭЛЭМЭНТ, мг/кг							
				Sb	Se	Si*	Ti	V	Y	Zn	Zr*
1	3-10444	1	шавар	10.0	3.0	113.1	204	103.1	21.87	109.4	73.7
2	3-10449	2	шавар	10.0	3.0	113.1	191	103.1	20.56	127.1	93.8
MXXVSSO 2019				100.0	-	150.0	-	-	100.0	-	-

Мэргэжлийн газрын дарга: Д.Нурмажигал

Тайлбар: *Бусад үзүүлэлтүүд: Шавар 0.001

ХҮЛЭЭН АВСАН ОЛГОО: 2025.08.29

ИВЭНДЭХСЭН ОЛГОО: 2025.09.08

Хяналтын алгаслыг таныг ялгаруулав.

Зураг -22 /Шинжилгээ- Шавар/

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Харлэн сум 2-р баг тэмүүжингийн
гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар:84
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "Аварга тосон рашаан сувилал" ХХК авто зогсоол
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-н эрхлэгч инженер Б.Ганганбайгал
Сорьцын тоо, хэмжээ: 300г
Сорьцын төрөл: хөрс
Сорьц авсан огноо: 2025-11-07
Лабораторид хүлээж авсан : 2025-11-07
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2025-11-10
Хэвлэсэн огноо: 2025-11-17
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS3310:1991	Орчин- рН	-	8.01
MNS3310:1991	Чийг - %	-	2.19%
MNS3310:1991	Ялзмаг	-	10.5
MNS3310:1991	Аммиак- NH ₄ мг / л	-	37.25
MNS3310:1991	Нитрат – NO ₃ мг / л	-	62.19
MNS3310:1991	Сульфат- SO ₄ мг / л	-	88.44
MNS3310:1991	Фосфор (P2 O5) мг / л	-	3.17

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:
БОШЛ-Н ЭРХЛЭГЧ ИНЖЕНЕР: /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ ЛАБОРАТОРИЙН
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ИНЖЕНЕР: /Б.ШҮРЭНЧИМЭГ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг тэмүүжингийн
гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар:85
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "Аварга тосон рашаан сувилал" ХХК амрагчдын байр
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-н эрхлэгч инженер Б.Ганганбайгал
Сорьцын тоо, хэмжээ: 300г
Сорьцын төрөл: хөрс
Сорьц авсан огноо: 2025-11-07
Лабораторид хүлээж авсан : 2025-11-07
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2025-11-10
Хэвлэсэн огноо: 2025-11-17
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS3310:1991	Орчин- рН	-	8.25
MNS3310:1991	Чийг - %	-	3.11%
MNS3310:1991	Ялзмаг	-	8.23
MNS3310:1991	Аммиак- NH ₄ мг / л	-	27.41
MNS3310:1991	Нитрат – NO ₃ мг / л	-	61.59
MNS3310:1991	Сульфат- SO ₄ мг / л	-	210.52
MNS3310:1991	Фосфор (P2 O5) мг / л	-	4.01

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУНСАМ
БОШЛ-Н ЭРХЛЭГЧ ИНЖЕНЕР: Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /
ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ИНЖЕНЕР: Б.ШҮРЭНЧИМЭГ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ТӨВ ЛАБОРАТОРИ

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж, Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Улаанбаатар хот
Утас: 11-341818 И-мэйл: bohzi1@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№ : 2025/865-866
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : "Аварга тосон" ХХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : Д.Сарантуяа БОШЛ-ийн эрхлэгч
Сорьцын тоо, төрөл : 2 хөрсний сорьц
Сорьц авсан огноо : 2025.11.10
Сорьцын тодорхойлолт : Хэнтий аймаг Дэлгэрхаан сум
Шинжилгээний аргын стандарт : САЗ А01:2022
Шинжилсэн огноо : 2025.11.17
Хуудасны тоо : 1/1
Үр дүн

№	Сорьц авсан цэгийн нэр	Кадьми (Cd)	Хар тугалга (Pb)	Мөнгөн ус (Hg)	Хром (Cr)	Цайр (Zn)	Зэс (Cu)	Стронци (Sr)
		мг/кг						
1	Хогийн цэг	<0.05	21	<0.005	<0.5	<0.5	22	214
2	Бохирын цооног	<0.05	16	0.6	<0.5	<0.5	26	232
	MNS 5850:2019/ ЗДХ	3	100	2	150	300	100	800

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн:

Хянаж баталгаажуулсан:

Шинжээч Д.Баярхулан

Ахлах шинжээч С.Отгонжаргал

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй.

Зураг -25 /Шинжилгээ- Хөрсөнд хүнд металл/

ЗАХИАЛГА №: 2025/923
 ДЭЭЖИЙН ДУГААР: Нуурын ус
 ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР: Л-5425

№	ЭЛЕМЕНТ	НӨГЖ	ШӨВӨГЦӨЛГӨӨНИЙ ДҮН	ЖӨВӨӨРӨГДӨХ ХЭМЖЭЭ MNS 12439:2012	СТАНДАРТ АРГА
1	pH	-	9.51	6.5-8.5	MNS ISO 10533:2001
2	Кали (K ⁺)	мг/л	38.21	200.00	
3	Натри (Na ⁺)	мг/л	3041	200.0	MNS 5465:2005
4	Кальци (Ca ²⁺)	мг/л	10.24	100.0	
5	Магни (Mg ²⁺)	мг/л	7.12	30.00	MNS ISO 2572:1999
6	Аммоний (NH ₄ ⁺)	мг/л	0.40	1.50	MNS ISO 7150-1:2006
7	Хлорид (Cl ⁻)	мг/л	1344	1000.0	MNS ISO 9297:2005
8	Сульфид (SO ₄ ²⁻)	мг/л	2448	2000.0	MNS ISO 9297:2005 MNS 3652.1:1981 MNS ISO 11885:2011
9	Нитрит (NO ₂ ⁻)	мг/л	-0.05	1.00	MNS 4431:2005
10	Нитрат (NO ₃ ⁻)	мг/л	0.09	500.00	MNS ISO 7895-3:2001
11	Карбонат (CO ₃ ²⁻)	мг/л	1350	-	MNS ISO 9963-1:2005
12	Гидрокарбонат (HCO ₃ ⁻)	мг/л	201.4	-	
13	Нийт хатуулаг	мг-кал/л	1.10	7.00	
14	Хуурай үлдэгдэл, TDS	мг/л	8398	1000	MNS 4423:1997
15	Цоогурын хүчлэг, H ₂ SiO ₄	мг/л	50.55	-	MNS 4343:1996
16	Бөхлөг чөлөр KMnO ₄	мг O ₂ /л	27.20	-	MNS ISO 4889:1999

Зураг -26 /Шинжилгээ- Нуурын ус/

БАТЛАВ:
ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫ
БОДЛОГЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН
ГАЗРЫН ДАРГА

Г. ЭНХМӨНХ

ЗӨВШӨӨРЧ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН:
"АВАРГА ТОСОН РАШААН
СУВИЛАЛ" ХХК ЗАХИРАЛ

Т.ТУУЛ

"АВАРГА ТОСОН РАШААН СУВИЛАЛ" ХХК НИЙ ХЭНТИЙ АЙМАГ,
ДЭЛГЭРХААН СУМ, 3-Р БАГ, АВАРГА ТОСОН, 517 ТООТОД БАЙРЛАНА.
РАШААН СУВИЛЛЫН ЦОГЦОЛБОР ТӨСЛИЙН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 2644495

ХЯНАСАН:
МЭРГЭЖИЛТЭН /ҮЙЛДВЭРЛЭЛ,
ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТӨСӨЛ
ХАРИУЦСАН/

Л. ОРГИЛ

БОЛОВСРУУЛСАН:
"АВАРГА ТОСОН РАШААН
СУВИЛАЛ" ХХК БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЭРГЭЖИЛТЭН

МӨНХ-ӨЛЗИЙ

2025 ОН

Зураг -27 / БОМТ-2025 он /

"АВАРГА
СУВИЛАЛ"
ЗАХИРАЛ

УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ

2025 оны 11 дугаар
сарын 13-ны өдөр

Дугаар 88

Чингис хот

Нэг.Ерөнхий зүйл

Усны тухай хуулийн 28.4, 29.1-д заасны дагуу Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Усны газрын гаргасан 2025 оны 10 дугаар сарын 30-ны өдрийн E-2509-000053 дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлт, Хэрлэн голын сав газрын захиргааны олгосон 2025 оны ... дугаар сарын ... -ны өдрийн ... дугаартай ус ашиглах зөвшөөрлийг үндэслэн: Ус ашиглуулагчийг төлөөлж Хэрлэн голын сав газрын захиргааны Газрын доорх усны нөөц, ашиглалт хариуцсан мэргэжилтэн У.Жамбалдагва, Ус ашиглагчийг төлөөлж: Хэнтий аймаг, Дэлгэрхаан сум, 3 дугаар баг, улсын бүртгэлийн 1811001096, регистрийн 2644495 дугаартай "Аварга тосон рашаан сувилал" ХХК-ийн менежер Э.Уранчимэг нар ус ашиглах талаар тохиролцон энэхүү гэрээг 2025 оны 12 дугаар сарын 31-нийг дуустал хугацаатайгаар байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл

- 2.1. Ус ашиглах зориулалт: Амрагч, ажилчдын унд ахуй, ногоон байгууламж, зам талбайн усалгаа, сувиллын зориулалтаар газрын доорх усны нөөцийг ашиглана.
- 2.2. Ашиглах усны хэмжээ: 9,724.34 м³/жил
- 2.2.1. Шавар эмчилгээнд 1,601.6 м³/жил
- 2.2.2. Хоол үйлдвэрлэлд 1,338.24 м³/жил
- 2.2.3. Ногоон байгууламж усалгаанд 16 м³/жил, мод тарихад ашиглах ус 60 м³/жил
- 2.2.4. Зам талбай тоосжилт дарахад 240.0 м³/жил
- 2.2.5. Ажиллагсдын унд, ахуйд 892.5 м³/жил
- 2.2.6. Амрагчдын унд, ахуйд 5,576.0 м³/жил
- 2.3. Усны чанар, найрлага: Усны эх үүсвэр болох худгаас улирал тутам дээж авч шинжилгээ хийлгэн хариунд эрүүл ахуйн хяналтын улсын байцаагчийн дүгнэлт гаргуулах. Дүгнэлтийг тухай бүр сав газрын захиргаанд ирүүлнэ. "Ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага түүнд тавих хяналт" MNS 0900:2005 стандартын шаардлагад нийцсэн усыг унд ахуйд хэрэглэх, шаардлагатай тохиолдол ус цэвэршүүлэх багаж төхөөрөмж суурилуулах.
- 2.4. Усны эх үүсвэрийн байршил: Төслийн талбай Хэнтий аймаг, Дэлгэрхаан сум, 3 дугаар багийн нутагт байрлана.
- Төслийн үйл ажиллагаанд шаардагдах усыг төслийн талбайд байрлах 1 худгаас ашиглана.

№	Уртраг	Өргөрөг	Ундарга
1	109° 08' 56.2"	47° 10' 52.2"	0.8 л-сек

Барилга байгууламж: Худгийн гадуур шавран 3*3 хэмжээтэй барилга байгууламжтай. 10тн багтаамжтай ус нөөцлөх цамхагт усан сантай. Дамжуулах шугам сүлжээний 300 мм

Төлбөрийн даалгавар 34001590

2023 оны 10 сарын 16 өдөр

Мөнгө N: ТС-7

Сэтгүү, Эдийн засгийн сайдын 2002 оны 06 дугаар сарын 28-ны өдрийн 182 тоот тушаалаар батлав.

Төлөгч		Данс		Дүн
Код	<i>Аварга тосон рашаан сувилал ХХК</i>	Дебет		6,240,000.00
Төлөгчийн	<i>Хаан банк</i> банк	5038069394		
Хүлээн авагч				
Код	<i>Амартуяаны</i>	Кредит		
Хүлээн авагчийн	<i>ХААН БАНК</i> банк	5033 3181 89		
Мөнгөний дүн (тоогоор)		6,240,000.00		...хоногийн...хувийн...торгууль бүгд.....төг.....мөн
Мөнгөний дүн (үсгээр)		<i>Зургаан сая хоёр зуун дөчин мянган төгрөг</i>		
Барааг хүлээн авсан буюу ажил үйлчилгээ гүйцэтгүүлсэн огноо				Дүн (торгуулийн хамт)
2023 оны 10 сарын 16 өдөр				
Төлбөрийн зориулалт (Барааны болон ажил үйлчилгээний нэр, дагалдах баримтын дугаар)				Гүйлгээний утга
<i>Аварга тосон-с бохар сөрүүлсаны төлбөр</i>				Төлбөрийн зориулалт
				Төлөх хугацаа
				Төлбөрийн эзэл

ТАМГА
ЗАХИРАЛ
/ЕРӨНХҮЙН НЯ-БО /

Т.ТУУЛ
БАНКНИД ГҮЙЛГЭЭ ХИЙСЭН
...ОНЫ...САРЫН...ӨДӨР
...
ТЭМДЭГ, ГАРЫН ҮСЭГ

Төлбөрийн даалгавар 3400592

2025 оны 06 сарын 29 өдөр

Мөнгө N: ТС-7

Сэтгүү, Эдийн засгийн сайдын 2002 оны 06 дугаар сарын 28-ны өдрийн 182 тоот тушаалаар батлав.

Төлөгч		Данс		Дүн
Код	<i>Аварга тосон рашаан сувилал ХХК</i>	Дебет		2,000,000.00
Төлөгчийн	<i>Хаан банк</i> банк	5038069394		
Хүлээн авагч				
Код	<i>Лхагвасүрэн</i>	Кредит		
Хүлээн авагчийн	<i>ХААН БАНК</i> банк	5947 0054 28		
Мөнгөний дүн (тоогоор)		2,000,000.00		...хоногийн...хувийн...торгууль бүгд.....төг.....мөн
Мөнгөний дүн (үсгээр)		<i>Хоёр сая төгрөг</i>		
Барааг хүлээн авсан буюу ажил үйлчилгээ гүйцэтгүүлсэн огноо				Дүн (торгуулийн хамт)
2025 оны 06 сарын 29 өдөр				
Төлбөрийн зориулалт (Барааны болон ажил үйлчилгээний нэр, дагалдах баримтын дугаар)				Гүйлгээний утга
<i>АВАРГА ТОСОНГС РАШААН АШИГЛАХ ГЭРЭЭНИЙ ТӨЛБӨР</i>				Төлбөрийн зориулалт
				Төлөх хугацаа
				Төлбөрийн эзэл

ТАМГА
ЗАХИРАЛ
/ЕРӨНХҮЙН НЯ-БО /

Т.ТУУЛ
БАНКНИД ГҮЙЛГЭЭ ХИЙСЭН
...ОНЫ...САРЫН...ӨДӨР
...
ТЭМДЭГ, ГАРЫН ҮСЭГ

Зураг -29-1 / Төлсөн төлбөр хураамжаас /

Төлбөрийн даалгавар 3400865

2025 оны 08 сарын 29 өдөр

Маягт N: TC-7

Санхүү, Эдийн засгийн сайдын 2002 оны 06 дугаар сарын 28-ны өдрийн 182 тоот тушаалаар батлан.

Төлөгч		Данс	Дүн
Код	<i>Аварга тосон рашаан сувилал ХХК</i>	Дебет	7,800,000.00
Төлөгчийн	<i>Хаан банк</i>	банк	
Хүлээн авагч		5038069394	
Код	<i>ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР</i>	Кредит	
Хүлээн авагчийн	<i>Хаан банк</i>	банк	5176120446
Мөнгөний дүн (тоогоор)	7,800,000.00	хонгогийн....хувийн....торгууль бүгд.....төг.....мон
Мөнгөний дүн (үсгээр)	<i>Долоон сая найман зуун мянган төгрөг</i>		
Барааг хүлээн авсан буюу ажил үйлчилгээ гүйцэтгүүлсэн огноо			Дүн (торгуулийн хамт)
2025 оны 08 сарын 29 өдөр			
Төлбөрийн зориулалт (Барааны болон ажил үйлчилгээний нэр, дагалдах баримтын дугаар)			Гүйцэтгэлийн утга
2250801866467 <i>Ус рашаан төлбөр 2025</i>			Төлбөрийн зориулалт
ЗАХИРАЛ Тамга /ЕРӨНХИЙ НЯ-БО /			Төлөгч хувицаж
			Төлбөрийн эзэлж

Банкинд гүйлгээ хийсэн
 ...оны...сарын...өдөр
 тэмдэг, гарын үсэг

Зураг -29-2 / Төлсөн төлбөр хураамжаас /

“АВАРГА ТОСОН РАШААН СУВИЛАЛ” ХХК

**2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

2025 он